

Planinsko polje – zlata jama za pridobitev subvencij, a zelo slabo izkoriščena II. del

Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, izpostava Kmetijske svetovalne službe Postojna in Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana, izpostava Kmetijske svetovalne službe Logatec sta v sodelovanju s partnerji projekta KRAS.RE.VITA 22. januarja 2020 v dvorani POŠ Laze izvedla redno izobraževanje za kmete za leto 2020 z naslovom Kmetovanje na območju Planinskega polja oz. možnosti pridobivanja subvencij za posamezne ukrepe kmetovanja na Planinskem polju.

Program izobraževanja

Majda Godina, predstavnica Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica, območna izpostava Postojna, je predstavila **Analizo kmetijstva na Planinskem polju**, ki je bila za potrebe projekta **KRAS.RE.VITA** pripravljena v 2019.

Z analizo stanja je bil predhodno seznanjen Anton Zavodnik s Kmetijsko gozdarskega zavoda Ljubljana, ki je za to predavanje pripravil odgovore na vprašanja kako do **subvencij** za kmetovanje na Planinskem polju, saj je analiza pokazala, da so subvencije s področja KOPOP ukrepov **precej manj izkoriščene, kot bi lahko bile**.

Predstavil je **kako velike** bi bile **idealne kmetije**, katere **pasme živali** bi se splačalo gojiti na območju Planinskega polja, ki s **poplavi** in pojavom **ogroženih habitatov** velja za precej neusmiljeno območje za kmetovanje. Predstavil pa je tudi **pravilne načine košnje**, kar je bistveno za ohranjanje živali na polju, to pa je bila tudi iztočnica za zadnjo tretjino predavanj.

Okoljski vidiki kmetovanja na Planinskem polju s poudarkom na **traviščih, travniški morski čebulici in koscu** so bili predstavljeni s strani dr. Jane Laganis, predstavnice novogoriške enote Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN), mag. Lare Jogan Polak, ZRSVN območne enote Ljubljana in Tomaža Jančarja, predstavnika Notranjskega regijskega parka (javni zavod Občine Cerknica).

V nadaljevanju podajamo povzetek vsebine in predstavljamo rezultate nadaljnje analize stanja.

Udeležba

Izobraževanja se je udeležila več kot polovica povabljenih lastnikov kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo Planinsko polje.

Tabela 1: Prisotnost kmetov, ki obdelujejo površine Planinskega polja

Naselje po abecedi	Prisotni lastniki kmetijskih gospodarstev
Grčarevec	22%
Ivanje selo	47%
Jakovica	80%
Laze	46%
Liplje	100%
Planina	63%
Skupaj	60 %

Analiza stanja kmetovanja na Planinskem polju

Ena velika kmetija v Planini, ena večja na Jakovici, ostale majhne

15% gospodinjstev = kmetijskih gospodarstev

Največje naselje je Planina, ki ima ob 275-ih gospodinjstvih 33 aktivnih kmetij. Kot aktivne kmetije smatramo kmetije, ki so v letu 2019 vložile zbirno vlogo in uveljavljale vsaj enega od ukrepov Skupne kmetijske politike (plačilne pravice, plačila za OMD¹, ekološka plačila, KOPOP² plačila). Nekaj več aktivnih kmetij je še v naselju Laze na jugo vzhodnem robu Planinskega polja. Glede na število gospodinjstev je dokaj kmetijska Jakovica, medtem ko je v Lipljah samo ena aktivna kmetija. Število kmetij se v zadnjih petnajstih letih ni bistveno spremenilo. S kmetijstvom se sedaj ukvarja od 11,1 do 17,1% vseh gospodinjstev, izjema je naselje Jakovica, kjer se s kmetijstvom ukvarja več kot polovica vseh gospodinjstev. Vseh kmetij s tega območja je 78.

Stanje se v petnajstih letih ni bistveno spremenilo.

Največji delež kmetij, 50 kmetij oz. 64% vseh kmetij, obdeluje manj kot 10 ha kmetijskih površin. 19 kmetij oz. 24% vseh kmetij ima v uporabi od 10 – 20 ha kmetijskih površin. 8 kmetij ali 10% obdeluje od 20 do 40 ha kmetijskih površin. Samo ena kmetija (nahaja se v naselju Planina) obdeluje več kot 40 ha kmetijskih površin in redi 25,1% vseh živali, ki jih redijo kmetije (preračunano na GVŽ³ - glav velike živine).

Tabela 2: Delež kmetij med gospodinjstvi 2004 - 2019

Naselje	Št. preb.	Št. gospodinjstev	Število aktivnih kmetij 2004	Delež aktivnih kmet. /vsa gospod.	Število aktivnih kmetij 2009	Delež aktivne kmet./ vsa gospod.	Število aktivnih kmetij 2019	Delež aktivne kmet./ vsa gospod.
Planina	804	275	31	11,3%	33	12,0%	33	12,0%
Liplje	18	9	1	11,1%	1	11,1%	1	11,1%
Jakovica	68	23	12	52,2%	13	56,5%	13	56,5%
Laze	331	123	20	16,3%	21	17,1%	21	17,1%
Grčarevec	239	84	9	10,7%	8	9,5%	10	11,9%
Skupaj	1.460	514	73	14,2%	76	14,8%	78	15,2%

Kosijo in pasejo

Na omenjenem območju prevladujejo travniki in pašniki. Delež njiv se je v zadnjih petnajstih letih zmanjšal in trenutno predstavlja samo 1,1% kmetijskih zemljišč. Leta 2004 je bilo njiv 19,6 ha oz. 2,6%. Na njivah so kmetje pridelovali krmo za živali, predvsem koruzo za silažo. Pridelovanje koruze so kmetje opustili zaradi škod, ki jih povzroča škodljivec koruzni hrošč (*Diabrotica v. virgifera* LeConte). V letu 2019 je na območju vseh petih naselij samo 9 ha njiv, na katerih pridelujejo poljščine in vrtnine za samooskrbo.

Število kmetij z živalmi upada, a število živali se večja, predvsem zaradi ene kmetije

V zadnjih 15 letih se je povečalo število kmetij, na katerih ne redijo živali. V letu 2004 je bilo takih kmetij 12 oz. 16,4% vseh kmetij, v letu 2019 je bilo brez živali 30 kmetij oz. 38,50% vseh kmetij. Kmetije brez živali krmo s travnikov prodajo ali dajo v brezplačno uporabo drugim kmetijam, ki redijo živali.

Kljub temu, da se je zmanjšalo število kmetij, ki redijo živali, se je skupno število živali povečalo in s tem tudi število GVŽ na posamezno kmetijo. Pred petnajstimi leti je bilo na kmetijah, ki redijo živali, povprečno 7,09 GVŽ, v letu 2019 je to 9,82 GVŽ na kmetijo. Povečala se je tudi povprečna obremenitev na hektar kmetijskih površin (z 0,68 GVŽ/ha na 0,90 GVŽ/ha).

¹ OMD= plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami

² KOPOP= kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

³ GVŽ= povprečna obtežba z glavami velike živine

Tabela 3: Število živali v GVŽ na kmetijah

Leto	Št. kmetij	Skupaj GVŽ	Govedo GVŽ	Kopitarji GVŽ	Drobnica GVŽ	GVŽ/ha
2004	73	517,8	436,7	80,5	0,6	0,68
2009	76	597,2	524,6	71,5	1,1	0,71
2019	78	766,1	644,7	102,3	19,2	0,90

Tabela 4: Število kmetij, ki redijo živali v letih 2004, 2009 in 2019

Vrsta rejnih živali	Število kmetij 2004	Število kmetij 2009	Število kmetij 2019
Krave molznice	9	7	5
Krave dojlje in ostalo govedo	43	38	26
Kopitarji	2	3	6
Drobnica	0	0	2
Več vrst rejnih živali	7	9	9
Ne redijo živali	12	19	30
Skupaj	73	76	78

Povečalo se je število ekoloških kmetij. Po načelih ekološkega kmetovanja je v letu 2009 kmetovala smo ena kmetija, v letu 2019 je takih kmetij 11.

Prvi alarmi – upad števila kmetij z gojenjem živali in slabo izkoriščene subvencije

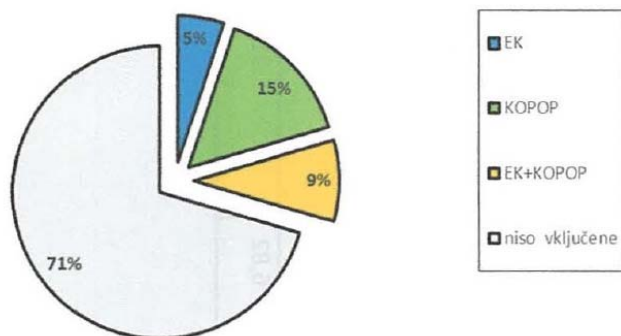
Prvi zaskrbljujoč podatek analize je, da je upadlo število kmetij, kjer gojijo živali. A ta podatek ni tako zaskrbljujoč kot ta, da kmetije izredno slabo koristijo subvencije, ki so jim na voljo.

Tabela 5: Število kmetij, vključenih v posamezne ukrepe kmetijske politike

Št. kmetij vključene v ukrepe	2004 ⁴	2009 ⁵	2019 ⁶
Kmetije v EK	3	2	4
Kmetije v EK in KOP oz. KOPOP ukrepe	/	1 (EK ⁷ in KOP ⁸)	7 (EK in KOPOP ⁹)
Kmetije v KOP oz. KOPOP ukrepe	56 (KOP)	(30 KOP)	12 (KOPOP)

Povračila (subvencije), uporabljena na Planinskem polju iz Programa razvoja podeželja - 2. steber Kmetijske politike

Poglavitna ugotovitev je, da kar **71% kmetij ne pridobiva subvencij**. 15% jih pridobiva KOPOP subvencije, 9. kombinira KOPOP z ekološkim kmetijstvom, 5 % pa je zgolj ekoloških kmetij.

Slika 1: Št. kmetij v ukrepih 2019¹⁰

V zadnjem obdobju so bila za kmetovanje na Planinskem polju koriščena predvsem sredstva za ekološko kmetovanje in pet ukrepov s področja kmetijsko okoljskih podnebnih plačil. Namen ukrepa ekološkega kmetovanja (EK) je spodbujati kmetijskih gospodarstev

izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja. V okviru ukrepa EK se podpira ohranitev praks in metod ekološkega kmetovanja oz. preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja.¹¹

⁴ Register kmetijskih gospodarstev 2004

⁵ Register kmetijskih gospodarstev 2009

⁶ Register kmetijskih gospodarstev 2019

⁷ EK = ekološko kmetovanje

⁸ KOP – kmetijska okoljska plačila v pretekli kmetijski politiki

⁹ KOPOP= kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

¹⁰ Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije- Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica; Analiza kmetijstva na Planinskem polju, 2019

¹¹ <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/359-ekolosko-kmetijstvo-katere-zahteve-moramo-upostevati-da-lahko-pridelke-prodajamo-kot-ekoloske/file>

Za področje trajno travinje je pri povprečni obtežbi 0,2 GVŽ/ha (raba 1300, 1320) za ohranitev praks in metod ekološkega kmetovanja možno dobiti 155,57 EUR/ha, za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja pa 311,86 EUR/ha.¹²

Tabela 6: Ekološko kmetovanje za področje trajno travinje na Planinskem polju

Naselje	Prijavljene površine v ha	Odobrene subvencije za 2019 v primeru EK 1 ¹³	Odobrene subvencije za 2019 v primeru EK2 ¹⁴
Planina	392,81	11.605,52 €	23.264,76 €
Liplje	23,29	3.596,78 €	7.210,20 €
Jakovica	177,47	8.413,23 €	16.865,39 €
Laze	181,37	5.012,80 €	10.066,84 €
Grčarevec	78,49	5.602,08 €	11.230,08 €
Skupaj	853,43	34.239,40 €	68.637,27 €

Ob predpostavki, da bi lahko za EK trajno travinje na celotnem območju Planinskega polja prijavi 1040 ha površin, **bi kmetje lahko prejeli skupno za EK1 161.792,80 EUR**, v primeru, da so v EK2 pa **324.334,40 eur**.

M10 – Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila

Slovenija je iz skupne evropske kmetijske politike preko 2 milijardi sredstev za neposredna plačila oziroma subvencije kmetom. Od tega je v programskem obdobju 2014 – 2020 za kmetijsko okoljske in podnebne ukrepe namenila 203 milijone evrov.¹⁵

Namen kmetijsko okoljskih in podnebnih ukrepov je vzpostaviti ravnotežje med potrebo po pridelavi hrane in varovanjem okolja ter spodbuditi kmetijska gospodarstva, da bi s kmetijskimi zemljišči gospodarila na način, ki zmanjšuje vplive kmetovanja na okolje, prispeva k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam ter zagotavlja izvajanje družbeno pomembnih storitev in neblagovnih javnih dobrin.

V letu 2019 so bili, če preverimo samo skupne površine prijavljene za subvencije, najbolj angažirani kmetije s Planine, sledijo Lažani in Jakovčani, medtem, ko Grčarevčani izkoriščajo subvencije za okoljsko – podnebne ukrepe v manj kot 10%, še manj pa v Lipljah.

Lokacija kmetijskega gospodarstva z GERK na PP	Skupne površine, prijavljene za subvencioniranje	%
Planina	392,81	46,03
Liplje	23,29	2,73
Jakovica	177,47	20,79
Laze	181,37	21,25
Grčarevec	78,49	9,2
Skupaj	853,43	100

¹² Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19 in 76/19)

¹³ ohranitev praks in metod ekološkega kmetovanja

¹⁴ preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja

¹⁵ <https://agrobiznis.finance.si/8814224/Dobri-dve-milijardi-podpor-za-kmetijstvo-do-leta-2020?cctest&>

Potenciali kmetovanja na Planinskem polju

Planinsko polje je območje, kjer je že sama narava polja taka, da s poplavami onemogoča primerljivo kmetovanje z drugimi področji. Glede na naravne danosti in varstvene režime pa je morebiti prav zaradi slednjih lahko kmetovanje na Planinskem polju prednost.

Po besedah Antona Zavodnika s KGZS OE Ljubljana, ima kmetovanje na Planinskem polju izredno dobra izhodišča, sploh v času, ko je potrošnik vedno bolj zahteven. Želi si zdrave hrane ob sonaravnem kmetovanju in hkrati si želi imeti ohranjeno naravo.

Velik potencial za kmete je tudi turizem.

Na logaški tržnici je še prostor, glede na vzorno povezovanje Logatca z Idrijo in Cerknim, pa bi lahko svoje pridelke ponudili širše. Potencial je tudi spletna prodaja, v kolikor je pridelkov več kolikor jih lahko pokupijo stalne stranke.

V ospredje z velikimi koraki prihaja trend senenega mleka in senenega mesa.

Planinsko polje je idealno za rejo krav dojilj, konjev, koz, oslov, torej manj zahtevnih živali za kvaliteto krme. Pomembne so tudi avtohtone in tradicionalne slovenske pasme.

	Avtohtone pasme domačih živali:	Tradicionalne pasme domačih živali:
govedo:	Cikasto govedo	
konji:	Lipicanski konj, Posavski konj, Slovenski hladnokrvni konj;	Ljutomerski kasač
prašiči:	Krškopoljski prašič;	Slovenska landrace – linja 11, Slovenska landrace linja 55, Slovenski veliki beli prašič;
ovce:	Belokranjska pramenka, Bovška ovca, Istrska pramenka, Jezersko-solčavska ovca;	Oplemenjena jezersko-solčavska ovca;
koze:	Drežniška koza;	Slovenska sanska koza, Slovenska srnasta koza;
kokoši:	Štajerska kokoš;	Slovenska grahasta kokoš, Slovenska srebrna kokoš, Slovenska rjava kokoš, Slovenska pozno operjena kokoš.

Ogromen potencial za kmetovanje pa so tudi in predvsem subvencije. V nadaljevanju preverimo s katerih področij, koliko in zakaj lahko kmetje na Planinskem polju pridobijo subvencije.

Tabela 7: Površine, ki so jih kmetje vključili v ukrepe EK in KOPOP v letu 2019 (v ha)¹⁶

Naselje	Skupne površine	EK	Skupaj (brez mejic)	KOPOP VTR_KOS ¹⁷	KOPOP - HAB_KOS; HAB_ORGG ¹⁸	KOPOP - MET_KOS ¹⁹	KOPOP - KRA_OGRM; KRA-VARPP ²⁰	KOPOP - MEJICE (m ²) ²¹
Planina	392,81	74,6	60,24	41,41	12,01	6,82	/	6712
Liplje	23,29	23,12	21,45	/	/	/	21,45	1193
Jakovica	177,47	54,08	11,1	/	/	/	11,1	/
Laze	181,37	32,28	2,46	2,46	/	/	/	/
Grčarevec	78,49	36,01	/	/	/	/	/	379
Skupaj	853,43	220,09	95,25	43,87	12,01	6,82	32,55	8284

¹⁶ Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije- Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica; Analiza kmetijstva na Planinskem polju, 2019

¹⁷ Operacija Habitati ptic vlažnih travnikov, obvezna zahteva VTR_KOS

¹⁸ Posebni traviščni habitati, obvezni zahtevi HAB_KOS in HAB_ORGG

¹⁹ Traviščni habitati metuljev, obvezna zahteva MET_KOS

²⁰ Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri, KRA_OGRM, KRA_VARPP

²¹ Ohranjanje mejic KRA_MEJ

Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov²²

Kosec je travniška ptica, ki gnezdi na tleh. Njegov življenjski prostor so pozno košeni travniki z visoko travo, kjer ob nevarnosti najde varno zatočišče. Znanstveno in slovensko ime je dobil po svojem značilnem oglašanju »krrrek-krrrek«, ki spominja na brušenje kose. Časovno prilagojena raba travnikov ne bo pomagala ohranjati le kosca, temveč tudi druge ptice, ki gnezdijo na tleh. Časovno prilagojena kmetijska raba omogoča uspešno oblikovanje gnezda in razvoj mladičev do starosti, ko se ti že lahko sami umaknejo na varno.

Slika 2: Območja pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov²³

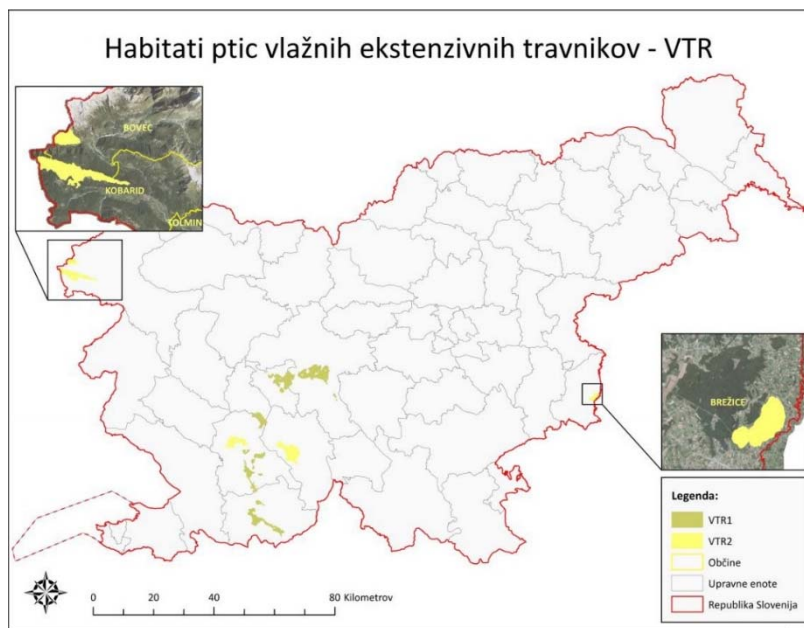

Tabela 8: Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov

Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Ukrep (Vse te ukrepe je možno kombinirati z EK, ni možna kombinacija z ukrepi KRA_OGRM in KRA-VARPP)	
VTR_KOS – obvezna zahteva Površina na PP = 920 ha, subvencija 349,99 EUR/hektar leto	Košnja ni dovoljena do 1. 8., prepoved gnojenja, prepoved paše in obvezno izvajanje košnje od enega roba travnika proti drugemu ali od sredine travnika navzven. Namen: – ohranjanje travniških vrst ptic, ki gnezdijo na tleh (kosec, repaljščica in druge talne gnezdilke); – ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh; – ohranjanje ustreznega habitata (primerne gostote travne ruše); – preprečevanje erozije in ohranjanje rodovitnosti tal (pregaženost, zbitost tal).	
VTR_NPAS – izbirna zahteva Površina na PP = 920 ha, subvencija 20,10 EUR/hektar leto	Za GERK ²⁴ -e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjene nepokošene pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika. Namen: – ohranjanje in povečanje možnosti preživetja ogroženih vrst žuželk (metuljev, kobilic) in drugih živali na travniku (ohranjanje biotske raznovrstnosti v naravi); – omogočanje semenitve rastlin in ohranjanje rastlinskih vrst, ki so značilne za naravno travinje; – zagotavljanje ugodnega stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območij Natura 2000.	
Koliko površin je na voljo za ta ukrep in koliko sredstev bi kmetje lahko dobili v 2019	920 ha	340.482,80 EUR
Koliko površin so prijaviteli na koliko sredstev so kmetje dobili v 2019	43,87 ha	15.354,06 EUR

²² <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/371-habitati-ptic-vlaznih-ekstenzivnih-travnikov/file>

²³ Vir: Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19 in 76/19)

²⁴ GERK = lokacija izvajanja operacije oziroma zahteve je blok oziroma GERK znotraj območja izvajanja operacije oziroma zahteve, na katerem se ta operacija oziroma zahteva izvaja;

Posebni traviščni habitati²⁵

Kmetijska krajina, kjer se pozno košeni travniki prepletajo z mejicami in posameznimi drevesi, hitro izginja. Travniki, kjer intenzivno kmetovanje zaradi naravnih danosti ni mogoče, so pomembna zatočišča številnih redkih in ogroženih vrst.

Slika 3: Ekološko pomembna območja posebnih traviščnih habitatov²⁶

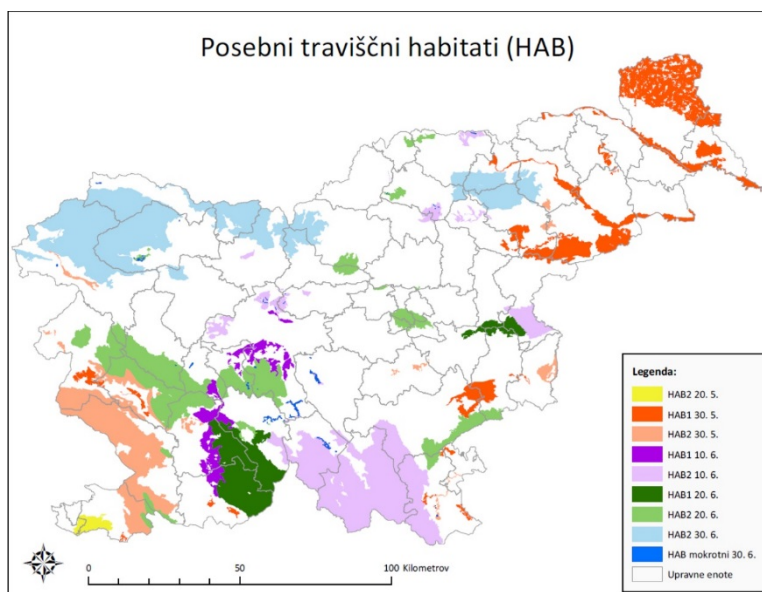

Tabela 9: Posebni traviščni habitati

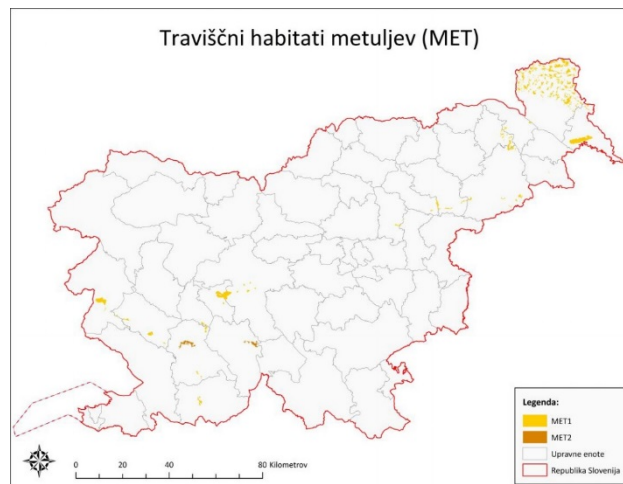
Posebni traviščni habitati	Površina na PP v ha	EUR/ha/ leto	Ukrep (Vse te ukrepe je možno kombinirati z EK, ni možna kombinacija z ukrepi KRA_OGRM in KRA-VARPP)
HAB_KOS – obvezna zahteva	260	238,20	Košnja/paša ni dovoljena do 30.6. Namen: - zaustavitev trenda izgube vrstno bogatih travnikov, ki je posledica prezgodnje in prepogoste košnje; - ohranjanje genskega fonda travniških vrst in vrstne pestrosti.
HAB_ORG G- obvezna zahteva	260	25,60	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini Namen: - ohranjanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatnih tipov, ki so neposredno vezani na ekstenzivne, vrstno bogate travnike (ohranjanje posebnih traviščnih habitatov).
HAB_MRVA – izbirna zahteva	260	7,10	Spravilo mrve s travinja Namen: - ohranjanje vrstno bogatih travnikov; - zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam; - zmanjšanje uporabe polietilenske folije; - ohranjanje mozaičnosti krajine.
HAB_NPAS – izbirna zahteva	260	42,50	Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika Namen: - ohranjanje in povečanje možnosti preživetja ogroženim vrstam ptic, metuljev in drugim malim živalim na travniku (ohranjanje biotske pestrosti v naravi); - omogočanje semenitve rastlin in ohranjanje rastlinskih vrst, ki so značilne za naravno travinje.
Koliko površin je na voljo za ta ukrep in koliko sredstev bi kmetje lahko dobili v 2019	260 ha	81.484,00 EUR	
Koliko površin so prijavili na koliko sredstev so kmetje dobili v 2019	12,01 ha	3.168,21 EUR	

²⁵ <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/369-posebni-traviscni-habitati-2019/file>

²⁶ Vir: Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19 in 76/19)

Traviščni habitati metuljev²⁷

Metulji mravljiščarji so zelo redki in ogroženi, njihov razvojni krog pa je zelo zanimiv in poseben. Prva posebnost je ta, da samice jajčeca odlagajo samo na cvetne glavice rastline zdravilne strašnice in nobene druge. A s tem njihovih posebnosti še ni konec. Ko se iz jajčeca izleže gosenica, pade na tla in začne se igra pretvarjanja za posvojitev. S posebnim sladkastim izločkom gosenica privablja mravlje, ki jih vonj spominja na zarod, zato jo odnesejo v mravljišče. Tam gosenica izkorišča njihovo gostoljubnost. Ko se zabubi in preobrazi v odraslega metulja, preneha izločati sladkast izloček in šele takrat mravlje spoznajo zaroto, zato mora mlad metulj čim prej zapustiti mravljišče.

Slika 4: Ekološko pomembna območja traviščnih habitatov metuljev²⁸

Tabela 10: Traviščni habitati metuljev

Traviščni habitati metuljev	Površina PP v ha	EUR/ha/leto	Ukrep (Vse te ukrepe je možno kombinirati z EK, ni možna kombinacija z ukrepi KRA_OGRM in KRA-VARPP)
MET_KOS – obvezna zahteva	240	238,20	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom Namen: - ohranjanje ustreznega habitata (življenjskega prostora) za metulje mravljiščarje; - ohranjanje populacij metuljev mravljiščarjev; - ohranjanje travniških habitatnih tipov, ki uspevajo na oligotrofnih tleh.
MET_NPAS – obvezna zahteva	240	28,70	Za GERK-e, ki so večji od 1 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10% površine travnika Namen: - ohranjanje in povečanje možnosti preživetja ogroženih vrst žuželk (metuljev, kobilic) in drugih živali na travniku (ohranjanje biotske raznovrstnosti v naravi); - omogočanje semenitve rastlin in ohranjanje rastlinskih vrst, ki so značilne za naravno travnino.
MET_MRVA – izbirna zahteva	240	8,10	Spravilo mrve s travinja Namen: - ohranjanje vrstno bogatih travnikov; - zagotavljanje možnosti preživetja nevretenčarjev, ki predstavljajo hrano drugim vrstam; - zmanjšanje uporabe polietilenske folije.
Koliko površin je na voljo za ta ukrep in koliko sredstev bi kmetje lahko dobili v 2019	240 ha	66.000 EUR	
Koliko površin so prijavili na koliko sredstev so kmetje dobili v 2019	6,82 ha	1.624,52 EUR	

²⁷ <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/370-traviscni-habitati-metuljev-2019/file>

²⁸ Vir: Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19 in 76/19)

Ohranjanje mejic²⁹

»Mejice v prostoru prepoznamo kot podolgovate pasove lesne vegetacije, ki se nahajajo v nižinah in dolinah rek in potokov, na poljih in na gričevjih. Vendar ne povsod. Prav na obširnih kmetijskih ravninah pa so mejice zastopane precej redko. Čeprav v sebi skrivajo bogastvo biotske raznovrstnosti in imajo mnoge pozitivne učinke na kmetovanje, so mejice premalo upoštevane in ogrožene element narave. Ohranjajo jih le nekateri lastniki, ki si iz mejic pripravljajo les za kurjavo, uživajo senčni hlad med delom na polju in ptičje žvrgolenje. S strani varstva narave so mejice izjemen prostor biotske raznovrstnosti. Tu najdemo mnoge ogrožene ptice, mejice pa predstavljajo tudi pribežališče za živali, kadar na kmetijskih površinah kmetje obdelujejo zemljo ali travniških površinah kosijo. Če hočemo ohraniti ta izjemen pester in bogat življenjski prostor, moramo mejice prepoznati in sprejeti kot pomemben življenjski prostor.«.

(Besedilo povzeto po objavljeni novici k fotografski razstavi »Kje so tiste mejice, k'so včasih bile«, ki jo je pripravil Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Celje)

Slika 5: Karta mejic, za vzdrževanje katerih mejic lahko RS in EU pomagata s subvencijami³⁰

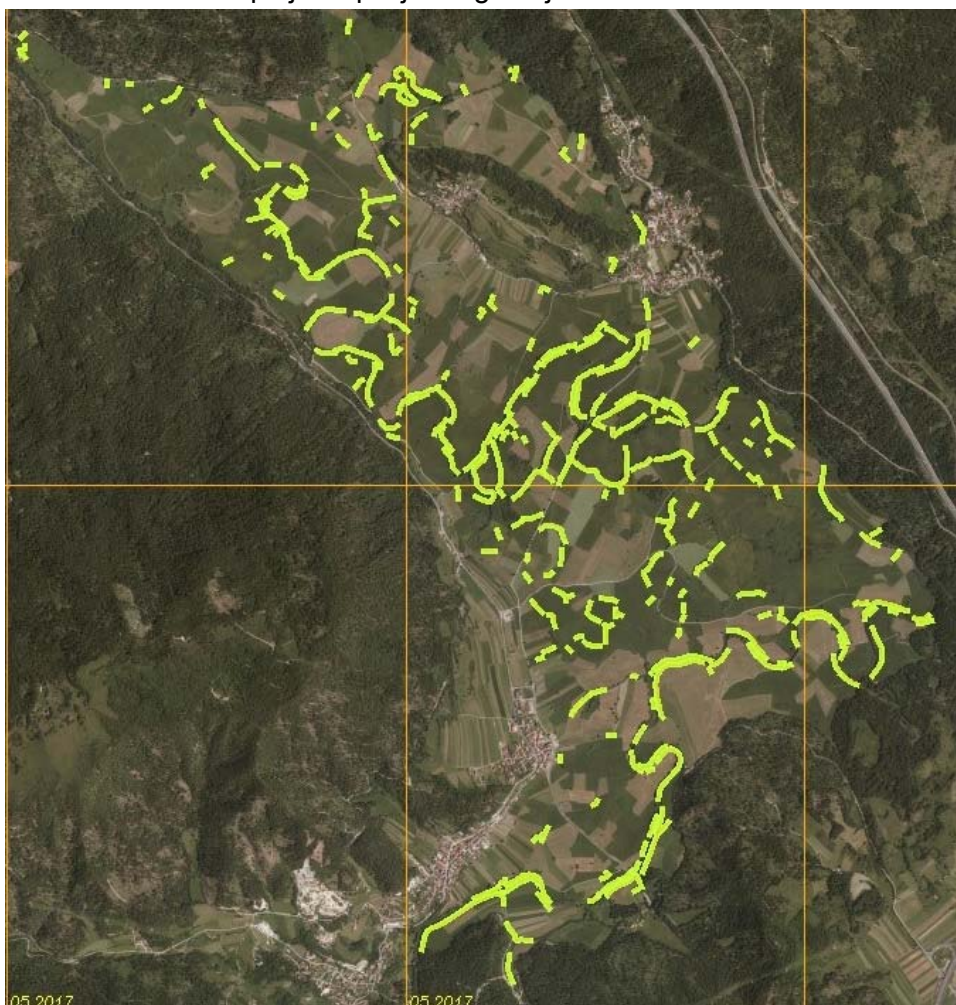

Tabela 11: Ohranjanje mejic

Mejice	EUR/ha/leto	Ukrep
KRA-MEJ	1,6	Namen: - ohranjanje mejic na različnih vrstah rabe kmetijskih zemljišč; - omejevanje širjenja za kmetijstvo škodljivih organizmov; - ohranjanje življenjskega prostora za kmetijstvo pomembnih žuželk; - ohranjanje biotske raznovrstnosti v kmetijski krajini; - zmanjševanje negativnih vplivov vetra, suše, neurij, toče; - preprečevanje erozije; - zagotavljanje lokalno ugodnejše mikroklimi.
Površina na Planinskem polju: 27.505 m³¹	EUR/tekoči meter oz. 79,90 EUR/ha/letno	
Koliko površin je na voljo za ta ukrep in koliko sredstev bi kmetje lahko dobili v 2019	27.505 m	44.009,33 EUR
Koliko površin so prijaviili na koliko sredstev so kmetje dobili v 2019	8284 m	13.254,40 EUR

²⁹ <https://www.program-podezelja.si/sl/knjiznica/208-navodila-za-izvajanje-operacije-ohranjanje-mejic-v-okviru-ukrepa-kmetijsko-okoljska-podnebna-placila-1-posodobitev-2018/file>

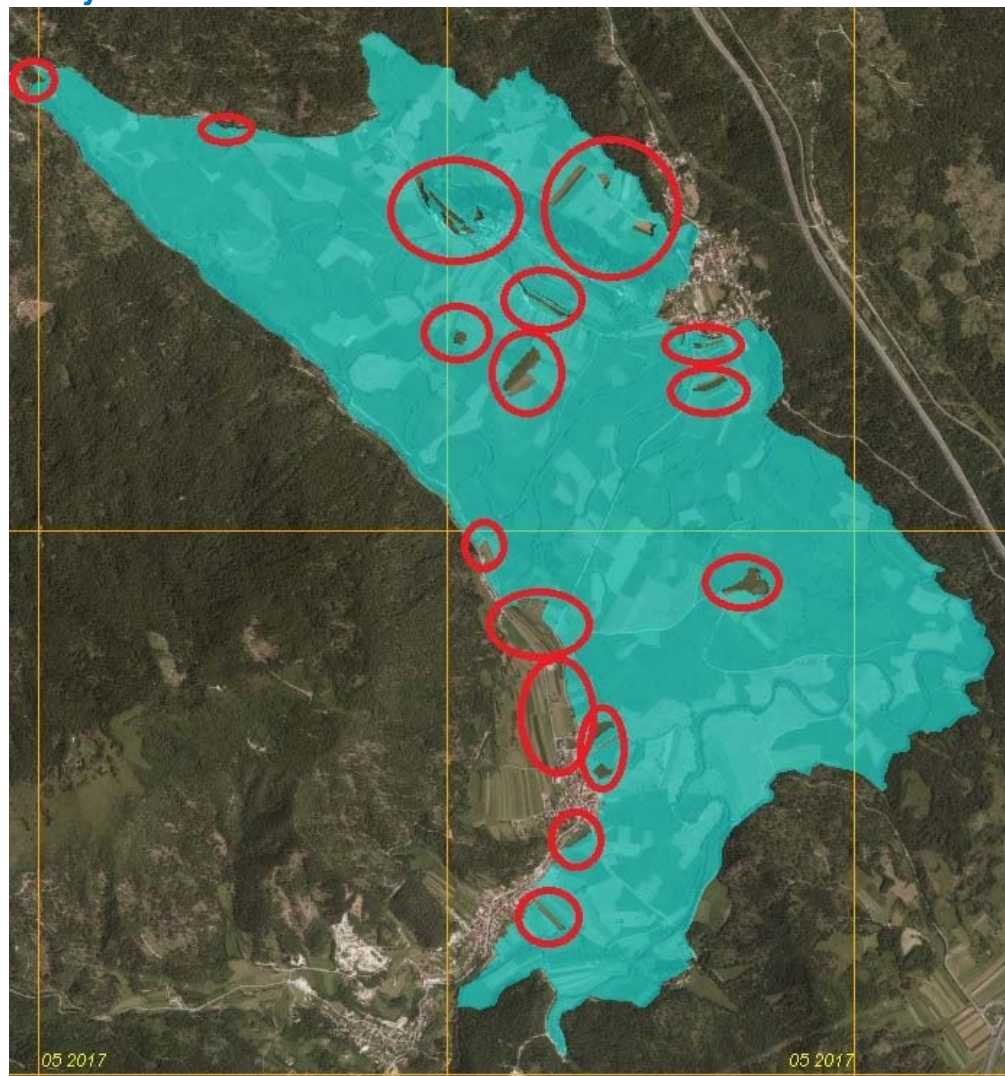
³⁰ ³⁰ [Javni pregledovalnik GERK-ov](#)

³¹ <http://rkq.gov.si/GERK/WebViewer/>, obdelala: Renata Gutnik, Občina Logatec

Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri

Namen ukrepa je zagotavljanje sobivanja velikih zveri in domačih živali, ohranjanje ugodnega stanja populacij velikih zveri (rjavega medveda in volka), ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in vrst na območjih Natura 2000.

Slika 6: V rdečih krogih označena območja, kjer je paša na Planinskem polju dovoljena³²

Obdelala
Renata Gutnik,
Občina
Logatec

Tabela 12: Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri³³

Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	Površina na Planinskem polju	EUR/ha/leto	Ukrep (ni možna kombinacija z ukrepi Posebni traviščni habitat, Traviščni habitat metuljev in Habitat ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov ter EK - Ohranitev praks in metod ekološkega kmetovanja)
KRA_OGRM	30	119,90	Varovanje črede z visokimi premičnimi varovalnimi elektromrežami
KRA-VARPP	30	112,60	Varovanje črede s pastirskimi psi
Koliko površin je na voljo za ta ukrep in koliko sredstev bi kmetje lahko dobili v 2019		30 ha	3.597 EUR (OGRM) 3.378 EUR (VARPP)
Koliko površin so prijavili na koliko sredstev so kmetje dobili v 2019		32,55 ha	7.567,88 EUR

³² Javni pregledovalnik GERK-ov

³³ <https://www.program-podezelja.si/sl/kaj-je-program-razvoja-podezelja-2014-2020/ukrepi-in-podukrepi-prp-2014-2020/m10-kmetijsko-okoljska-podnebna-placila/podukrep-10-1-placilo-kmetijsko-okoljskih-podnebnih-obveznosti/reja-domacih-zivali-na-obmocju-pojavljanja-velikih-zveri>

Subvencije je možno tudi kombinirati, a ne vseh

Tabela 13: Možne kombinacije zahtev KOPOP na Planinskem polju³⁴

7 Kombinacije zahtev znotraj operacije Posebni traviščni habitati in z operacijami, namenjenimi ohranjanju krajine in rastlinskih genskih virov

	HAB_KOS	HAB_ORGG1	HAB_KOS_M	HAB_ORGG2	HAB_MRVA	HAB_NPAS	KRA_S50	KRA_GRB	KRA_OGRM	KRA_VARPA	KRA_VARPP	KRA_CRED	KRA_PAST	KRA_VTSA	KRA_MEJ	GEN_SOR	GEN_SEME
HAB_KOS			N	N					N	N	N	N	N	N		N	N
HAB_ORGG1				N					N	N	N	N	N	N		N	N
HAB_KOS_M	N						N		N	N	N	N	N	N		N	N
HAB_ORGG2	N	N			N		N		N	N	N	N	N	N		N	N
HAB_MRVA				N			N	N	N	N	N	N	N	N		N	N
HAB_NPAS							N	N	N	N	N	N	N	N		N	N

8 Kombinacije zahtev znotraj operacije Traviščni habitati metuljev in z operacijami, namenjenimi ohranjanju krajine in rastlinskih genskih virov

	MET_KOS	MET_NPAS	MET_MRVA	KRA_S50	KRA_GRB	KRA_OGRM	KRA_VARPA	KRA_VARPP	KRA_CRED	KRA_PAST	KRA_VTSA	KRA_MEJ	GEN_SOR	GEN_SEME
MET_KOS						N	N	N	N	N	N		N	N
MET_NPAS				N	N	N	N	N	N	N	N		N	N
MET_MRVA				N	N	N	N	N	N	N	N		N	N

9 Kombinacije zahtev znotraj operacije Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov in z operacijami, namenjenimi ohranjanju krajine in rastlinskih genskih virov

	VTR_KOS	VTR_NPAS	KRA_S50	KRA_GRB	KRA_OGRM	KRA_VARPA	KRA_VARPP	KRA_CRED	KRA_PAST	KRA_VTSA	KRA_MEJ	GEN_SOR	GEN_SEME
VTR_KOS					N	N	N	N	N	N		N	N
VTR_NPAS			N	N	N	N	N	N	N	N		N	N

³⁴ Uredba o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19 in 76/19)

Koliko subvencij so v letu 2019 pobrali kmetje za kmetovanje na Planinskem polju za najbolj ranljiva območja

Kakor rečeno, subvencije so nadomestilo za izgubo možnosti pridelave določenih pridelkov na nekem področju. S sredstvi subvencij si kmetijsko gospodarstvo priskrbi (npr. seno) z drugega območja.

Za zanimivost.

Predpostavljajmo, da je povprečen pridelek sena na hektar površine 6600 kg³⁵. Povprečna bala sena naj bi bila težka 350 kg, povprečna cena bale sena pa se giblje okoli 35 eur. Na hektar površine je pridelanih cca 19 bal (18,8), kar je cenovno 660 eur.

V kolikor bi kmetje v letu 2019 koristili, kar jim je na voljo, bi lahko samo z naslova ukrepov za najbolj ranljiva območja (VTR_KOS, HAB_KOS, MET_KOS in KRA_MEJ) kupili 15.199 bal. Lahko so ji samo 954.

Tabela 14: Primerjava površin in sredstev, ki so na voljo za vnos ukrepov z dejanskim stanjem vpisanih in odobrenih nadomestil v letu 2019

Ukrepi na Planinskem polju za najbolj ranljiva območja	Površine na voljo na PP v ha oz. m	Prijavljene površine 2019	% koriščenja površin	Sredstva na voljo v EUR	Dobljena sredstva v eur 2019	% porabljenih sredstev
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR_KOS, VTR_NPAS)	920	43,87	4,77%	340.482,80	15.354,06	4,51%
Posebni traviščni habitati (HAB_KOS, HAB_ORGG, HAB_MRVA, HAB_NPAS)	260	12,01	4,62%	81.484,00	3.168,21	3,89%
Traviščni habitati metuljev (MET_KOS, MET_NPAS, MET_MRVA)	240	6,82	2,84%	66.000	1.624,52	2,46%
Ohranjanje mejic (m) (KRA-MEJ)	27.505	8284	30,12%	44.009,33	13.254,40	30,12%
skupaj				531.976,13	33.401,19	6,82%

Podatke obdelala, zbrala in uredila
Renata Gutnik, Občina Logatec

³⁵ http://www.bf.uni-lj.si/fileadmin/groups/2717/Katedra_za_kmetijsko_tehniko/SPRAVILO_IN_KONZERVIRANJE_VOLUMINOZNE_KRME_IN_%C5%BDIT.pdf